Ідеал свободи в ранній ліриці Павла Тичини. Твір 10 клас

Бурхливе громадське життя, величезні історичні зміни, що відбувалися на початку XX століття, стали каталізатором літературного процесу. В українській поезії того часу з'явилося стільки талановитих митців, що їхніми здобутками майже століття могла б живитися більш спокійна епоха. Яскравою зіркою в цьому сузір'ї сяє ім'я Павла Тичини.

Поезія Тичини народжувалася разом із революцією і проникнута її ідеалами, очікуванням, надіями. Перша збірка поета «Сонячні кларнети» сповнена подвійності відчуття. Вірші, що оспівують природу, кохання, відбивають і тривогу часу, непевність сподівань, віру в краще. Тому хмари в небі лунають арфами, а гроза відбувається як бій:

Буде бій
Вогневий!
Сміх буде, плач буде...
Перламутровий...

Подібні настрої притаманні майже всім віршам цього часу.
Невідривність від життя й людей, передчуття великих струсів відбиваються навіть у «чистій» ліриці, присвяченій природі:

Скриплять і ридають дерева
під вітром...
Чого? Болить серце чи доля їх гірка?
Чи давлять важкії, понурії хмари?
І плаче травиця сама при дорозі...

Революцію Тичина сприймає так, як багато поетів і митців. Його відчуття чимось близькі до слів Блока, який закликав слухати музику революції. Це не об'єктивно-історична, а, скоріше, романтична оцінка. Тичина сам це усвідомлює:

Творці революції здебільшого
лірики.
Революція єсть трагічна лірика,
а не драма, як топодейкують.

Павло Тичина спочатку сприймав революцію як вірш, як закляття, що зруйнує темні сили і здійме сонце. Він сподівався кінця великих страждань України, яку любив безмірно:

Україні, її люду
Хочу вічно я служити.
А раз їй – то й людству буду.

У 1917–1918 роках Тичина пише цикл віршів «Скорбна мати».

Пореволюційні події сповнили душу поета відчаєм, болем за нові муки батьківщини, зневірили його в без користі та щирості «партійноборчих породіль». Він бачить, як країну рвуть на шматки, як «спустили курки на матерів та батьків», а прості люди гинуть і вже ні на що не сподіваються. Аналізувати вірші із збірки «Скорбна мати» – те саме, що

аналізувати крик смертельно пораненої агонізуючої людини. Скорбота вимагає інших образів, і природно приходить до поезії Тичини Божа Матір, що народила спасителя й втратила його. У ній зливаються риси реальної жінки й євангельського персонажа, надії гинучого народу, і матері України, яку в котрий раз намагаються вбити.

Страшні картини змінюють одна одну, і немає жодного просвіту:
Орел, Тризубець, Серп і Молот...

І кожне виступає як своє...
Своє ж рушниця в нас убила.
Своє на дні душі лежить.

Це рядки з пізнішої, двадцятого року, збірки «Замість сонетів та октав» . Вірші короткі, скупі на метафори й кольори. Наче переривається подих у поета – забагато він бачив, забагато відчув. Домінанта цієї збірки – прокляття. «Прокляття тим, хто звіром став» , прокляття естетизму, який «любує з перерізаного горла» , порожнечі душі, тим, хто «стріляють серце, стріляють душу – нічого їм не жаль».

На очах поета гинуть ідеали. Революція принесла ще більше горя, бо гинули невинні задля чиїхось партійних перемог, кар'єр, честолюбства. Гіркі рядки, в яких Тичина зізнається, що ні до кого йому говорить, навкруги «кати однокласові». А українці отримали волю, та
Що тепер всім воля,
врізали вам поля,
в головах тополя,
а голів нема.

Нелегка доля судилася Тичині. Зовнішній добробут, звання академіка, нагороди... Та чи міг він забути оту «безвинну січ» двадцятих, заплющити очі на голодомор тридцятих? Історія літератури частим неводом пройшла через його твори. І лишила самі коштовності.